

ТРИЗЕНБІК - REVUE NEUROMAIARKE - TRIDENT UKRAINIENNE

Число 27 (481) Рік вид. XI. 7 липня 1935 р. Ціна 2 фр. Prix 2 fr.

Париж, неділя, 7 липня 1935 року

Минулої неділі у Львові відбулося свято, що привернуло до себе думки українців: десятиліття «Великого Лугу». Того дня Луговий організація, її проводирям, тисячам селянської й мійської молоді, зібраним на Луговому Городі в стародавньому місті князя Льва, листовно й мислено слали найщиріші привітання й найліпші побажання земляки наші і з рідного краю, й з далекої чужини. Програм і перелік цього свята національного значення читачі наші з газет.

Велика вага в житті нації такого роду організацій зрозуміла сама собою, а особливо підкреслює її недавній досвід наш і інших народів, од нас щасливіших. Історія «Великого Лугу», ті перешкоди, що стояли на шляху його розвитку і що їх треба було побороти, утруднення зовнішні й внутрішні, що їх щасливо переможено, сучасний стан організації—ще раз показують, як багато важать вірність традиціям, непохитна принциповість і систематична непереривна праця людей, оживлених високим ідеалом, які, раз зайнявши певну постать, не сходять з неї, а твердо й неухильно йдуть до певної мети, що її диктують інтереси не тільки сучасного, але й майбутнього.

Панові докторові Дашкевичеві, що являється творцем і душою цієї високо корисної організації, Головній Старшині «Великого Лугу», що з таким авторитетом, тактом і витривалістю керує нею, всім луговикам, тому цвіту молоді Галицької землі, іменем усіх наших співробітників, читальників, прихильників, земляків наших з Великої України, вдома і в розсіянні суцях, що об'єднуються коло «Тризубу», складаємо теплий привіт і щирі побажання щасливого розвитку діяльності.

В Парижі допіру скінчився «Міжнародній конгрес письменників на захист культури».

Організовано цей конгрес було так званими лівими колами, і не дивлячись на те, що представлені на ньому делегати належали до різних течій в літературі, всіх їх ніби єдиною спільною настановленою проти «фашизму». І всі ці делегати на конгрес, — між ними були представники коло тридцяти національностей, — і велика частина публіки на салі, — в якій було багато семитських облич і багато було чути німецької та російської мови, — потрясли салю громом своїх оплесків і вигуків, коли хтось із делегатів у своїй промові гостро виступав проти Гітлера або вихвалював комунізм та СССР.

І через увесь конгрес червоною ниткою організаторами його проходила думка, що, стоячи на захисті культури, треба боротися з «фашизмом». Цілковито те саме, що в дні цього конгресу старанно й уперто повторювала московська большевицька преса.

На московських большевиків у Європі тепер велика мода. І такий конгрес обійтися без совітських делегатів не міг. Вони тако-ж були. Де-які європейські кола, очевидно, й досі не можуть зрозуміти всієї смішності й парадоксальності положення: захист культури і раптом — московські комуністичні варвари.

Але большевики — майстри пропаганди і вона у них, видимо, має успіх.

Та їхня це справа, тих, що влаштували конгрес, запрошувати на нього тих чи інших представників. Не згадували б ми може про них більше, коли б в числі совітських представників не було і «окремої делегації» совітської України — Тичина, Петро Панч, Іван Микитенко і Корнійчук.

Ясно, що й тут большевики мали на увазі лише моменти пропаганди. Говорите, що ми утискуємо Україну? Та отже, коли на світовому форумі дискутується питання захисту культури, то є тут навіть окрема українська делегація — від совітської України.

Інша річ, що ця «українська делегація», яка являлася чисто декоративним, так мовити, мотивом цілої совітської делегації, знаючи своє, вказане їй, місце, не могла і не посміла закликати світ на захист української культури, яку так систематично нищить совітська Москва.

-Ліпшим показчиком того, чим являлася ця «українська» делегація, є те, що вона не могла нічого світові сказати про московсько-комуністичну диктатуру, про страшливі спустошення, які совітьська Москва принесла Україні, про голод, який большевики зпричинили Україні, про навмисне виморювання українського населення, нарешті про такі акти «захисту культури» совітьською Москвою, як спалення в огні українських книжок, руйнування історичних пам'ятників, як от, наприклад, Михайлівський монастир.

Проти «фашизму» виступав на цьому з'їзді і один з тих італійських письменників, що, будучи ворогом режиму Мусоліні, перебуває тепер на еміграції. Чи не єдиний це був делегат із цілого конгресу, який при тих настроях, що на ньому панували, відважився сказати, що, виступаючи проти диктатур націоналістичних, треба бути послідовними, і захищати культуру треба тако-ж і від диктатури комуністичної (який гвалт піднявся на сали!). За цей виступ італійський делегат заслуговує на повне признання його заслуги.

Але де були «українські» делегати, коли за них чужі люде підняли питання про московське дикунство? Кого представляли вони в дійсності, коли від них ніхто не чув жадного виступу на захист української культури, яку большевики руйнують?

України в кожному разі вони, очевидно, не представляли. Походження вони можуть бути українського, — чи мало можна в наші часи знайти люде, що гідні боронити інтереси ворогів свого народу? — це справи не міняє.

І ніби навмисне в цей час, коли в Парижі відбувався міжнародній з'їзд письменників для захисту культури, ніби голос на захист української культури і протест проти варварського утиску України совітьською Москвою, приходить — із Сибіру — повідомлення, що на засланні відібрав собі життя відомий український вчений, служитель культури, Г. Голоскевич, що не витримав тяжких умов заслання і загинув.

Голос за Україну і на захист культури подали конгресові не совітьські офіційні заступники, підібрані московським ГПУ і названі представниками України. Цей голос, який разом з тим є голосом протесту проти московської на Україні окупації, подав смертю своєю робітник на полі культури і служитель свободи, яким большевики визначають місце не в міжнародніх конгресах, а в Сибіру та Соловках і в льохах ГПУ.

Глузування В. Затонського з українських звичаїв і старовини

Боротьба з «українським націоналізмом», що її завзято провадить, за постановами комуністичної партії, теперішній комісар народної освіти сов. України В. Затонський, набірає в останній час безоглядного характеру.

В захованні стародавніх звичаїв, у плекачній старовини, в студіюванні народної мови большевицька влада вбачає явний прояв «українського націоналізму» та намагається всякими засобами побороити цей небезпечний для неї «український націоналізм», перейнятий своєрідним духом, що відбиває в собі індивідуальність українського народу.

Добре розуміючи, що одними репресіями не можна знищити до щенту національних рис окремого народу, бо де-які з них довго зберігаються в ньому навіть при нових формах народнього життя, як дорогоцінність переданої від предків старовини *), большевицька влада використовує в боротьбі з українськими віруваннями, звичаями та старовиною такі удосконалені нею засоби, як агітація та пропаганда, що не знають жадного стриму в глумі з національних рис українського народу.

«Малорос» Затонський з особливою насолодою впірнув у боротьбу з «українським націоналізмом», глузуючи з традицій українського народу та всього того, що характеризує його, як індивідуальність.

З цього погляду дуже показною є книжка В. Затонського «Національно-культурне будівництво і боротьба проти націоналізму» (видання ВУАН. Київ, 1934, 63 стор.), відкіль і наведу де-кільки прикладів для ілюстрації того, як глузує він з українських звичаїв і старовини.

В. Затонський ніяк не може забути того, що акад. М. Біляшівського († 1926 р.) ховали за старими звичаями, а саме—труну з його тілом везли до кладовища по вулицях Києва на волах. «Ми дуже поважаємо вола, — так іронізує з цього приводу Затонський, — навіть за постановою уряду ми повинні дбати про те, щоб волів розводити, бо поруч з трактором віл те-ж буде в пригоді для соціялістичного будівництва. Але в наше майбутнє чумацькими возами не заїдеш. Наше сучасне вимагає передової техніки, передової наукової думки, а тут нам вола підсовували!»

Ось другий приклад.

Ще в 1931 р. вийшов у світ перший том «Записок Всеукраїнського Археографічного Комітету», де, між иншим, вміщено цікаву статтю українського етнографа Бориса Жукка: «Пояси східнього походження на Україні». Свою розвідку Б. Жук закінчує такими словами: «Дві групи поясів, що ми їх розглянули, є ті пояси, якими широко корис-

*) Див. II-у стор. передмови в II томі «Труды этнографическо-статистической экспедиции в Западно-русский край».... СПб, 1872. II+486 +II стор.

тувалося козацтво України. Зберігаються пояси тепер лише в церковних ризницях. Треба звернути пильну увагу на те, щоб як найскоріше зібрати по церквах рештки старовини, бо пробіжить небагато часу і зникнуть ці свідки колишньої слави Запоріжжя та козаків України».

В. Затонський угледів у цих словах Б. Жука недопустимий вияв «українського націоналізму». «Ми не проти того, — каже Затонський, — щоб зібрати пам'ятки художніх виробів минулих століть, особливо, що візерунки від тих поясів можуть бути цікаві і для розвитку мистецьких виробів нашої доби і в майбутньому. А кому та для чого потрібна ця колишня «слава Запоріжжя»? Ясно, що, все це пишеться для утворення «емоцій» національної романтики».

Ще один приклад.

Прф. Є. Тимченко в своїх працях не раз указував, що спірні питання в науці української мови де-коли можна розв'язати «в оточенні народньої мови», себ-то, слід звертатися до мови тих, хто є найбільше вільний від сторонніх впливів — до жінок та старих неписьменних людей, як найконсервативнішого елемента сільської людности. В. Затонський і в цьому вбачає вияв «українського націоналізму», при чому зауважує, що проф. Тимченко те-ж сам цього не вигадає, «а свою мудрість запозичив у Евг. Чикаленка... Чикаленко був класово свідомий представник українського капіталізованого поміщицтва та буржуазії».

На всі ці глузування Затонського з українських звичаїв і старовини можна сказати словами нашого незабутнього кобзаря: «Що з нами буде, як ми із-за якогось там срібляника почнемо глумитися з святих звичаїв старовини. Вийде з нас якийсь француз, або, крий Боже, куций німець, а вже про тип абе, так мовити, про фізіономію національну — тоді й спомину не буде. А, на мою думку, коли в нації нема риси власної, що самій тільки їй належить і її характеризує, то вона скидається тоді на кисіль, та ще на кисіль найнесмачніший». (Близнята).

І справді, Затонському тільки того й треба, щоб перетворити український наріч в «кисіль», себ-то позбавити його властивих йому національних рис та прищепити йому культуру «братнього російського народу».

Але даремні старання Затонського: не раз уже були спроби денационалізувати український наріч за царських часів, проте український наріч зберіг свою національність і пережив страшенне лихоліття.

Ст. Сірополко.

«Молодша Громада» ТУП'а у Петербурзі (Пам'яті Г. К. Голоסקевича).

В Тобольську, на засланні, вкоротив собі віку Григорій Костянтинович Голоסקевич. Ця звістка дуже вразила мене і пригадала давні вже петербурзькі часи, коли напередодні великих подій ми всі,

ще тоді молоді, з запалом разом працювали у всіляких галузях нашого національного життя. «Ми» — це, властиво, по-перше студентська група українців, що вчилися у петербурзькому університеті і що зв'язані були між собою «Гуртком українознавства». Потім «ми» — це друга ТУП'івська громада, «молодша», що працювала поруч із старшою на чолі з покійними Хв. К. Вовком і П. Я. Стебницьким та нині живим і здоровим О. Г. Лотоцьким.

Нашу громаду засновано було навесні 1915 року при допомозі, те-ж уже покійного Коваля, а рік пізніше, завдяки приїзду до Петербургу С. О. Єфремова, наша громада, що раніше вагалася, остаточно пристала до ТУП'а.

«Ми» це перш за все В. Садовський, М. Корчинський, що найчастіше були головами цього гурту, Л. Чикаленко, Ф. Слюсаренко, М. Кушнір, Маслов, П. Зайців. Здається, брав участь у гуртку і Ярошенко. Нарешті два покійники — К. Широцький і Г. Голоскевич.

І всі ті з них, що живуть, де б вони не були, напевно так само схвилювані цією звісткою: самогубством покінчив наш милий Голоскевич. Мав у собі він щось незвичайно привабливе, лагідне, був людиною небуденною, дуже оригінальною, і може дві прикмети найбільше вражали в ньому: великий розум і скромність. Розум цей виявлявся не тільки в його науковій праці, — він тоді вже був знаним філологом, якого дуже цинив його вчитель академик Шахматов, — але і в нашій спільній буденній праці. Тому всі ми до нього ставилися не тільки з великою приязню, а й з справжньою пошаною.

Скромність його впливала не із зменшеної уяви про свою особу (ціну собі він знав), але з великої строгости до життя і до себе. Коли робити науку, то треба робити її відповідно до всіх тих вимог, що витворено сучасними вченими. Коли писати наукову працю, то вона мусить бути досконалою, або краще нехай її не буде. Г. К. ставив великі вимоги і до себе, і до життя, і з огляду на те, що це життя ще в Петербурзі не давало йому повного задоволення, а де-далі, вже в Києві, перетворювалося у справжнє пекло, — настрої у нього був здебільшого сумний. Цей настрої і привів його нарешті до останнього одчаю, до думки, що далі вже жити не можна...

Філологи знають і цінять праці Голоскевича, всі не філологи знають і користаються його многоцінним правописним словником, улюбленою дитиною покійного.

Але в старі часи Григорій Костянтинович уявлявся нам не тільки як філолог, але й як видатний громадський діяч. В ТУП'і до його слова завжди прислухалися. А в одній, важливій на той час галузі нашої праці був він справжнім господарем: в останні часи перед революцією він був головою славнозвісного «Благодійного Товариства для видання дешевих і загально-користних книжок».

Став він головою цього товариства після того, як молодь на чолі з Широцьким перебрала від «старих» керму правління в цій важливій установі, що дала українському народові в найтяжчі часи потрібну йому книжку, яку в цензурі з таким трудом виборював невтомний

О. Г. Лотоцький. Чи добре, чи зле було перебірати ту чинність до своїх рук, то інша річ, але Г. К. Голоскевич виявив себе скоро і тактовним, і енергійним головою. Засідання правління товариства, в якому за останні часи і я брав участь, були досять часті. Збірالیся здебільшого в хаті самого Голоскевича. Засідання велися жваво. Приймалося й виконувалося багато рішень і справ. Ентузіазм був великий, коли перечитували листи, що десятками надходили з України. Віяло звідти, вже в 1915-1916 р. р., новим подихом, і ми відчували, що з землі нова сила вже підіймається, рух іде, безперечно, в глибину... Ми відчували навіть, що, — без огляду на війну, на світову завірюху, — стоїмо ми напередодні чогось великого на самій Україні...

Говорячи про ці засідання, не можу не згадати дуже скромну і таку милу фігуру П. Я. Стебницького, що погодився був працювати з молодими «бунтарями». Мовчазно сидючи завжди десь у кутку, він у слухну хвилину забірав голос і річево, дуже лагідно давав свої практичні й мудрі поради, які приймалися на увагу майже без заперечень. При всій різниці в індивідуальності цих двох людей, — П. Я. Стебницького і Г. К. Голоскевича, — людей різних епох, мали вони між собою і щось спільне у вдачі — і розум, і розважність, і витривалість, і навіть певну мовчаність і смуток...

Любов до книжки, до друкованого слова дуже глибоко сиділа в душі у Голоскевича. Вже переїхавши до Києва, і тут береться він до видавничої справи, і разом із Балицьким робиться він душею видавництва «Друкар». Останні справи, які я мав із покійним, саме й точилися коло «Друкаря» при виданні першої моєї книжки — «Політика». Тоді я переконався, з якою любов'ю ставився Голоскевич до української книжки взагалі, як болів душею, коли були помилки в коректі або в самій мові, — бо все мусить робитися досконало, першорядно...

Перед і в час революції ми висували Голоскевича в Петербурзі на ріжні виборні посади. Його разом з мною делегувала наша молодша громада (що вже тоді збиралася здебільшого разом із «старою громадою») до Києва на перший вільний з'їзд ТУП'а. Ця подорож, перша подорож до майже вільного Києва, навіки врізалась мені в пам'яті. Петербург в день нашого від'їзду ховав свої жертви «безкровної» революції... Ледви дістались ми до двірця і виїхали під вражінням, що якісь чорні хмари збираються вже над столицею царів, де дух большевизму вже підіймався з петербурзьких болот...

В купе говорили ми вдвох із Григорієм Костянтиновичем цілу ніч. Не згадаю вже про що саме йшла мова, знаю тільки, що про майбутнє, про Київ, про Україну...

З яким хвилюванням дивились ми з потягу на ліс, а потім раптом на Дніпро, на київські гори, на Лавру... Як сон...

І потім закружив нас той Київ у вирі нашого політичного відродження, наших великих успіхів і великих нещастя. Але Григорій Костянтинович не схотів зайняти тут те становище, яке по розуму належалося, безперечно, йому, бо, певно, гадав, що не може викона-

и тої чи іншої функції «досконало», як треба. Це не був тип революційного діяча. Оскільки знаю, — а про дальше життя його знаю мало, — його праця все точилася коло видавництва та коло Академії Наук, співробітником якої він був.

Політикою він активно не займався, але духом не скорився, бо такі люде не коряться ні перед чим. І це відчували гнобителі живого духа. Вони відчували добре, що він не з ними, що бути з ними Голоскевич не може, що осуджує він їх систему, що всім своїм еством він, навіть з печаттю на устах, — за самостійну, вільну Україну.

Перейшов він славний шлях. Процес СВУ зачіпає і його. Кінчилося усе засланням, Тобольськом і... самогубством.

Який жаль бере, який гнів обіймає, що таких людей у нас вириває. І ми, старі петербурзькі товариші покійного, коли й зберемося ще коли до купи, не побачимо серед нас привітного, часом із усмішкою на устах, часом палкого, коли треба було боротись за удосконалення якоїсь справи, — але завжди розважливого, милого Григорія Костянтиновича Голоскевича.

О. Шульгин.

Із спадщини Ю. Пілсудського

В числі 25 (112) «Бюлетеню Польсько-Українського» знаходимо розмову Маршала Пілсудського з кореспондентом французької газети «L'Echo de Paris». Розмова та відбулася в лютому 1920 року. Доля не судила тим поглядам, таким реалістичним і разом таким благородним, перейти в життя. Сяглося инакше. Дійсність одбігає від того, як уявлявся покійному Маршалові раціональний уклад взаємовідносин між польським і сусідніми народами, що їх програм, так сильно сформулований, подано в нижче наведених словах.

Але це не позбавляє міркування творця сучасної Польщі інтересу: високе принципове значіння, глибока історична правда і справжня державна мудрість, в них заховані, зостаються на завжди живими.

«Я — реаліст без упереджень і без теорій. Я вважаю тільки, що треба наперед добре обмірковувати засоби, які єсть в розпорядимості, й пристосувати їх до мети, що до неї прямуємо.

Воля земель, що ми їх окупували, то для мене єдиний чинник, що рішає. Ні за що на світі я не хотів би, щоб Польща володіла великими просторами, заселеними людністю, вороже настроєною. Історія довела нам, що на довгу мету ті неоднolitні скупчення людности небезпечні. Прошу поглянути на Австрію, прошу поглянути на Росію. А край, що відроджується, — як от Польща, — не повинен себе отягчати такими клопотами.

На багнетах несемо тим нещасливим краям вільність без застере-

жень. Знаю, що багато з поляків не поділяє моєї думки. Вони приписують «недомоганню мозку й серця» нехіль де-яких з наших сусідів стати поляками. Вони, мовляв, в глибині душі і несвідомо поляки, — говорять де-які з наших патріотів. Такою мовою промовляли росіяне й німці. Вони рівно-ж приписували недомоганню мозку й серця відразу поляків до Росії чи Німеччини.

Принести свободу народам, з нами сусіднім, буде питанням чести мого життя, як мужа державного і воїна. Я знаю зв'язки історичні, які їх з нами лучать; знаю, що вузли ті не раз зав'язувалися тісніше після розділу Польщі. Освобождаючи тих поневолених, хоч тим самим стерти останні сліди розділу.

Прив'язати їх до Польщі під загрозою батога — ніколи в житті! То було б відповідати насильством сучасності на гвалти минулого».

З життя й політики

— Клопоти з жнивими. — Постанова ЦК ВКП(б) про сьогорічний збір і заготівлю с.-г. продуктів. — Совітська преса про українську справу.

В ССРСР почалася підготовка до жнив. Не зважаючи на всі тяжкі клопоти, які має тепер совітська влада з ліквідацією всіляких внутрішніх ускладнень, не зважаючи на те, що ніби-то ССРСР, згідно з офіційними заявами, вже став промисловою, а не хліборобською країною, — справа жнив і хлібозаготівель знову, як і в попередні роки, концентрує біля себе всю увагу урядових чинників.

Перше питання, яке виникає в зв'язку з майбутніми жнивими, — це справа про те, як буде виглядати сьогорічний урожай. В совітській пресі є тенденція збільшувати розміри сьогорічного урожаю. Брюханов у «Правді» — ч. 149 з 21. VI — пише: «На півдні передбачається прекрасний урожай. Для колосових хлібів він на 1. VI визначається в 10,5 центи. з гектару, в минулому році урожайність було стверджено в 6,7 центи., а в 1933 — в 9,4 центи. з гектару». Є проте ряд вказівок, що ці обрахунки є надто оптимістичні. З даних Чегнова («Изв.» ч. 136 з 11. VI) видно, що урожай в ССРСР буде одноманітний: урядова оцінка стану засівів на 1. VI встановлює, що 14 відс. усіх хлібів є в дуже доброму стані, 38,4 відс. в доброму і 36,1 відс. в середньому; решта припадає на засіви в нижчесередньому і поганому стані. Можна припускати, що в обрахунках, які, наводить Брюханов, не узглядено великої засміченості хлібів, яка, очевидно, мусить вплинути на зниження розмірів урожаю. Про цю засміченість той самий Брюханов каже: «в Дніпропетровській області, особливо в її південних районах, нерідкі випадки, коли кількість стеблин бур'яну вдвічі або втричі перевищує кількість стеблин пшениці і ячменю». На засміченість засівів звернув сей рік увагу пленум ЦК ВКП(б), який у своїй постанові про збір і заготівлі с.-г. продуктів з 5-7 червня, між иншим, зазначає: «зобов'язати всі партійні організації ставити рішучий опір шкідливим настроям, що після добре проведених передзасівних робіт бур'яни не уявляють небезпеки, і закінчити в найкоротший річинець полоття всіх збіжєвих культур, ц лком знищуючи соґні трави в засівах («Изв.» ч. 133 з 8. VI). Є безсумнівним, що ця велика засміченість засівів, поруч із різноманітністю виглядів на урожай в окремих районах, примушує внести певні поправки в надто оптимістичні твердження про грандіозність урожаю сього року. Який саме урожай

буде, про це ми зможемо довідатись лише з великим опізненням. Те, що було в попередні роки, повториться й нині.

* * *

Одна річ мати добрий урожай, а друга річ потрапити той добрий урожай зібрати. Довідуємось, що цього року що-до збору урожаю перед совітською владою стоять труднощі цілком специфічного характеру. Здійснюючи реорганізацію сільського господарства, совітська влада ставила своїм завданням перевести машинізацію хліборобства. «Удагними темпами» збільшувано продукцію с.-г. машин і доведено її до таких розмірів, що, за обрахунками офіційних чинників, вона вже цілком забезпечує потреби совітського сільського господарства. Але тепер, перед жнивими, виявляється, що нема тих людей, які могли б обслуговувати машини. Нема не через те, що влада свого часу не подбала про підготовку відповідних кадрів. Кадри ці були, але вони зникли. Матеріальні і побутові умови, в які поставлено робітників, що працюють на сільсько-господарських машинах, були остільки тяжкі й несприятливі, що вони масово залишали цю працю і переходили на іншу. Чегнов («Изв.» ч. 136 з 11. VI), констатує, що з 1930 по 1934 рік було підготовлено 912 тисяч трактористів, 59 тисяч шоферів, 43700 комбайнерів, каже: «коли б збереглася лише половина, не треба було б готувати нових кадрів; утеча примушує готувати кадри майже для половини машин». Автор при цьому ще додає, що якість новопідготовлених кадрів примушує бажати кращого.

* * *

Як сприятливий результат майбутнього доброго урожаю «Правда» в спеціальній телеграмі власного кореспондента нотує наступаюче зниження цін. Для нас ці відомості цікаві головню тим, що в них знаходимо дані про розміри сучасних цін, про що совітська преса уникає подавати які-небудь матеріали. В ч. 152 «Правди» з. 24. VI знаходимо телеграму з Харькова: на колхозних базарах, у зв'язку з прекрасними виглядами на урожай, на велику кількість сільсько-господарських продуктів ціни різко впали.

Ці сучасні ціни, що різко впали, виглядають так: кіло масла замість 20 карб. — 10 карб., кіло м'яса — 5 карб., десяток яєць — 2 карб. 70. Жадних додатків і коментарів це повідомлення, очевидно, не потрібує.

* * *

В традиційній резолюції ЦК ВКП(б) про збір і заготівлі с.-г. продуктів, яку він що-року оголошує перед жнивими, цього року треба відзначити ряд пунктів, що в порівнянні з попередніми роками становлять новину.

Резолюція ЦК визначає цього року дуже короткий час для збирання хліба і для виконання плану хлібозаготівль. Косовицю в УССР мусить бути закінчено протягом 13-17 день. З третього-пятого дня косовиці мусить розпочатися молотіння збіжжя, при чому повинно бути забезпечено безперервність праці молотилок. Хлібозаготівлі має бути закінчено до 1 жовтня. Чи вдасться совітським чинникам виконати намічені праці в призначений для цього час, — покаже будучина.

Новиною в тепіршній резолюції ЦК є зміна способу залишення в колхозах насіння на засів. Давніше насіннєві фонди колхози мали право починати збирати лише після виксання ними гланів хлібозаготівель. Сьогорічня постанова ЦК надає право колхозам залишати 20 відсотків намолоченого збіжжя для насіннєвого фонду, не чекаючи виконання злібозаготівельного плану. Отже колхози набувають право з кожної кількості намолоченого збіжжя 20 відс. відділяти для насіннєвого

фонду, 80 відс. призначено на виконання хлібозаготівельного плану. В цій постанові ЦК треба бачити признання совітськими чинниками банкрутства ідеї планового постачання насіння. До сього часу весь зібраний і вимолочений хліб, за винятком незначної кількості, що призначалась на видачу авансів колхозникам за трудодні, мусів бути призначений на хлібозаготівлі; насіннєвий фонд мали право збирати колхозники лише після виконання цілого хлібозаготівельного плану. В результаті цього велика кількість колхозів, у зв'язку з великими розмірами плану хлібозаготівель взагалі, позбавлялась можливості утворити насіннєвий фонд. Доводилось засівати землю тим збіжжям, яке давала совітська влада у формі позички, збіжжям, що приходило з запізненням, яке часто було дуже низької якості. Розуміється, це не могло не відбиватися на якості і кількості урожаю. Теперішня постанова ЦК витворює прорив у системі централізованого планування сільським господарством і дає можливість колхозам самим дбати про свій насіннєвий фонд.

Ще одну уступку в інтересах колхозів і колхозників сьогорічна постанова ЦК робить у визначенні тої кількості збіжжя, яка до виконання плану хлібозаготівель може бути залишеною для видачі авансів за трудодні. Від ряду років розмір цієї кількості визначався в 15 відс. намолоченого збіжжя. Сьогорічна постанова, залишаючи, як правило, ті самі 15 відс., разом з тим допускає піднесення кількості збіжжя на аванси до 20 відс. для тих колхозів, у яких господарку провадиться добре. Поруч з тим постанова підкреслює недопустимість накладення на колхозники жадних нових зустрічних хлібозаготівельних планів. Реєструємо ці уступки, які робить цього року ЦК в інтересах колхозників, хоч і не знаємо на разі, чи будуть вони мати яке-небудь реальне значіння і чи не лишаться вони уступками лише на папері.

* * *

Клопоти з жнивими проте не зменшили заінтересовання совітських чинників українською справою. Центральна совітська преса продовжує обдаровувати українців своєю увагою. З нагоди п'ятнадцятиліття залишення українськими і польськими військами Києва в усіх совітських виданнях, як московських, так і київських, з'явилася ціла низка статей. Треба відмітити, що величезна частина авторів цих ювілейних статей не українці, хоч і дозволяють вони собі всі говорити від імені України.

Натомість друга, більш актуальна, здавалось би, бо сучасна, справа, яка торкається української проблеми, совітською пресою занотована з очевидною неохотою і без жадних коментарів. Чехословацький міністр Бенеш, вертаючи з Москви до Праги через Харків і Київ, у своєму інтерв'ю з представниками совітської преси в Харкові і Києві присвятив кілька фраз українській справі. В Харкові він говорив про популярність Шевченка в Чехії і зазначив, що творчість Шевченка по своєму духу є близькою для чехів, бо нагадує їм їхню боротьбу за свою незалежність. В Києві п. Бенеш говорив про інтерес чехів до українського руху з огляду на територіальну близькість з Україною і подібність мов. Це інтерв'ю з Бенешом московські центральні газети вмістили дрібним шрифтом на самих невидних місцях і, очевидно, без жадних коментарів.

Є характеристичним, що ціла чеська преса це інтерв'ю свого міністра обійшла повною мовчанкою. Очевидно, як російські совітські журналісти, так і чеські мають до українців ті самі, спільні «слов'янські» почуття.

В. С.

Хроніка

З життя укр. еміграції.

У Франції.

— Приїзд проф. О. Лотоцького. У вівторок 2 липня с. р. до Парижу приїхав проф. О. Лотоцький, диєктор Українського Наукового Інституту у Варшаві. Шановного гостя зустріли на дворці чільні представники нашої колонії. Відомий наш учений і вельми заслужений громадський діяч має перебути у Франції довгий час, використовуючи літній відпочинок.

— Перебування в Парижі проф. Р. Смаль-Стоцького. З 22. VI по 30. VI. с. р., проїздом з Брюсселю і Лондону, перебував у Парижі проф. Р. Смаль-Стоцький. Під час свого тут побуту проф. Смаль-Стоцький відвідав Українську Бібліотеку ім. С. Петлюги, був на засіданні Комітету Приязни народів Кавказу, Туркестану й України і т. д.

— З життя Української Громади в Ліоні. В м. Ліоні 23 травня с. р. відбулися загальні збори місцевої Громади, на яких було переобрано Управу; до нового її складу обрано: голова — п. Гусак, скарбник — п. Квасок і секретар — п. Кузнеців.

— У неділю 2-го червня Ліонською Громадою та філією Військового Товариства о годині 11 ранку в Грецькій церкві на рю Поль Бер в супроводі українського хору було відправлено панахиду го св. пам. С. Петлюги. Були присутні і представники «Вільного Козацтва».

О годині 15 хв. 30 того-ж дня відбулася жалібна академія пам'яті героя-мученика. Вступне слово виголосив голова Гро-

мади п. Гусак. Далі п. полк. Таран прочитав дуже змістовний реферат. Присутніх на академії Українська Громада та філія В-го Т-ва частувала шклянкою «вен д'онег».

Велика подяка «Вільному Козацтву», голові Т-ва Українців у Ліоні п. Ігнатієву, п. Попелю, диригенту хору, та всім хористам, а тако-ж усім іншим, що викликали панахиду й жалібну академію своєю присутністю. Велике спасибі належитья тако-ж Управі Громади та філії В-го Т-ва за організацію свята.

— 9-го червня відвідав Ліонську Громаду голова Генеральної Ради п. Шумицький. Українське громадянство щиро вітало пана голову в помешканні Громади. О 5 год. в помешканні Громади, 31 рю де Турнель, відбувся доклад п. Шумицького. На доклад вхід був вільний для всіх українців. Після докладу п. п. Ігнатієв, Чміль та інші взяли слово для з'ясування деяких пунктів докладу, га що п. Шумицький дав дуже влучні відповіді.

Ліонська Громада дуже влячна п. голові за відвідини, а тако-ж за доклад, і певна, що й на далі Громада буде мати можливість вітати у себе докладників з центру, які своєю діяльністю підіймуть Союз на відповідну височину в очах українського суспільства.

— 16-го червня Ліонська Громада на своїх загальних зборах виключила з членів Громади п. Кашука і всіма голосами постановила оголосити про це в пресі. Виключено п. Кашука за руйнуючу працю серед українського суспільства.

На цих же зборах Ліонська Громада постановила притягнути до судової відповідальності бувшо-

го скарбника громади п. Ковальчука Грицька, який не хотів здати скарбниці Громади, але який, порадившись з адвокатом, грші повігнув.

Наступні загальні збори Громади мають відбутися 7-го липня цього року, після чого буде період літніх вакацій.

— В К и ю т а н ж і - А л ь г р а н ж і . 2 червня с. р. в Іслютанжі - Альгранжі заходами Товариства Т-ва б. Вояків Армії УНР у Франції було влаштовано збори, присвячені пам'яті С. Петлюри. На початку зборів пам'ять Пана Головного Отамана С. Петлюри присутні вшанували вставанням і мовчанням. Далі зачитано було доповідь, присвячену його пам'яті, а дитячий хор під орудою наставителя п. Кречківського заспівав «Вічну пам'ять». Потім слідувала доповідь про «Зімовий Похід», а дитячий хор знову заспівав гімн та кілька патріотичних пісень. В концертному відділі, крім хору, панни Тамара та Вєля Галушкові з успіхом заспівали кілька дуетів.

На закінчення сходин було пущено підписні листи та влаштовано гру в лото на користь Української Бібліотеки ім. С. Петлюри в Парижі.

Філія складає всім учасникам та всім, хто прийшов на ці збори, найширшу подяку.

У Польщі.

— Р і ч н и ц я с м е р т и С. П е т л ю р и в Г д и н і . Відділ УЦК у Гдині влаштував св. пам'яті покійного Головного Отамана жєлібну академію, яка відбулася 26 травня с. р. Академію розпочато було доповідю голови відділу п. Остапчука про діяльність С. Петлюри, а потім було вшановано його пам'ять вставанням з місць, мовчанням та збіранням грошей на Бібліотеку його імені в Парижі. Зібрано всього 16 зол. 70 гр. Пожертви зложили: пп. Д. Остапчук — 1 зол., І. Смолинський — 1, В. Погорілець — 1.50, П. Гордієнко — 1, П. Кривородько — .50, В. Кривошей — 1, В.

Шевченко — 0.50, І. Ландер — 2, Л. Пасічник — 0.50, П. Масловський — 0.50, Д. Волковичський — 0.50, М. Вовченко — 0.50, І. Бойко — 1, М. Костюк — 0.50, І. Табачник — 0.50, М. Шатровський — 0.50, М. Вільничук — 1, С. Бєсараб — 0.50, М. Гатада — 0.50, С. Хомшак — 0.20, С. Кривобоченко — 0.50, Ф. Мар'яненко — 1.

В Болгарії

— Р і ч н и ц я с м е р т и С. П е т л ю р и в С о ф і ї . 26 травня с. р. Управа Української Громади в Болгарії відслужила за спокій душі св. пам. С. Петлюри панахиду в помешканні Громади. На панахиду було запрошено всі українські організації і Союз Козаків-Националістів.

Хата Громади прийняла святочний вигляд. Великий портрет С. Петлюри, намальований п. Ковалевським, було гарно прибрано жовто-блакитними стрічками з жалібною стьождкою зверху. Біля портрету в чудовій вазі, зробленій те-ж українцем — п. Шайком, пишаються різнобарвні квіти; перед безсмертним лицарем схилився український прапор. Перед образом Покрови теплиться лампадка.

Панахиду болгарський священник із дяконом одправив о год. 12. А потім одбувся спільний помингальний обід, в якому брали участь тако-ж і гості. Під час обіду сказано було промови, які розпочав голова Громади п. Крупицький. Привітавши прибувшого до Софії на свято голову Січового Товариства ім. Сагайдачного в м. Русе п. полк. Рекова, промовець подякував рівно-ж усім за те, що своєю присутністю на панахиді вшанували пам'ять Головного Отамана. Потім, обрисувавши постать С. Петлюри, як національного героя і творця української армії, так закінчив п. Крупицький свою промову: «Улюблений наш вождю! Твої діла і твої заповіти стали для нас законом. Твій недовершений чин буде довершено нами, вояками створеної тобою україн-

ської армії. Всі, як один, встанемо, щоб здобути державність України, і ця держава буде тобі, ученику, вічним пам'ятником. Слава тобі, Отамане, і вічна пам'ять!»

По цих словах присутні встали і мовчанням оддали пошану найбільшому українському патріоту, що життя своє віддав за Україну.

Далі слово бере від козаків отаман Софійської станиці п. Косоротов, який, між иншим, каже: «Ми, козаки-націоналісти, схилиючи свої голови перед пам'яттю найбільшого сина України, висловлюємо братам-українцям своє найширше співчуття. Смерть Петлюри і для вас, і для нас, козаків, є велика втрада, але ми віримо, що Україна, яка дала Петлюру, дасть і достойного його заступника, що приведе до здійснення мрій наших. Українці а ці слова козака відповіли «славою».

Потім слово взяв почесний голова Громади п. проф. Паращук. Привітавши гостей від імені уряду УНР, він висловив своє задоволення з приводу єднання козаків з українцями, яке є запорукою довершення розпочатого діла, яке провадив Петлюра. «Присутність козаків на нашому святі, слова п. отамана свідчать, що козаки з нами. Доля українців і козаків є однакова, а тому ми мусямо йти разом, поки не здобудемо волі нашим землям.

Гучне «слава» було відповіддю присутніх на ці слова. Заспівали «Ще не вмерла Україна», і далі слово взяв гість із м. Рущука, голова Українського Товариства п. полк. Реків. Промовець розказав свої спогади про С. Петлюру з часів збройної боротьби, про безмежну любов небіжчика до України, про його здібність, як організатора і вождя. Наприкінці своєї промови полк. Реків підняв бокал за теперішнього Головного Отамана Андрія Лівницького.

На цю промову присутні відповіли, крім «слави», ще й мно-

голіттям та заспівали повстанський гімн.

Радник Товариства «Січ» п. Мищенко, в імені «Січі», підняв бокал за здоров'я найближчого помішника обох Головних Отаманів — п. військового міністра ген. Сальського. Гучне «слава» і «многая літа» було відповіддю присутніх. Заспівали після того Січовий марш, а потім ще промовляло багато промовців. Перед закінченням обіду голова Громади зібрав між присутніми пожертви на Українську Бібліотеку ім. С. Петлюри в Парижі. Зібрано було 180 левів.

Гр. Карпилівський.
— Урочиста академія св. пам'яті С. Петлюри в Софії. В цьому році українські організації в Софії, щоб більше зпопуляризувати постать покійного Головного Отамана між болгарським суспільством, рішили влаштувати урочисту академію св. пам'яті С. Петлюри в одному з ліпших салонів міста — салоні «Слов'янського Товариства». Для організації цього свята, яке відбулося 9 червня с. р., було з представників усього організованого українського громадянства в Софії складено спеціальний Громадський Комітет.

На естраді, по середині, розміщено було гарний портрет С. Петлюри, а з боків — розгорнуті український та болгарський прапори.

Академія, при участі болгарського громадянства, відбулася з великим успіхом. Програма академії складалася із таких точок:

Відкриття свята головою Комітету п. Орловим, біографічний реферат про С. Петлюру п. Ніцкевича, декламації п. Орлової і п. Крупницького, реферат болгарською мовою про Україну і діяльність С. Петлюри п. Паращука, жалібний марш Шопена на піаніно виконав п. проф. Хрїсто Панчев, український хор під керуванням п. Орлова виконав український та болгарський національні гімни і «Журавль», слово від імені козаків-націоналістів п. отамана Косоро-

това, закриття свята головою Комітету п. Орловим.

З нагоди 10-тиліття існування Музею Визвольної Боротьби України у Празі на академії було зроблено збір пожертв на Український Дім у Празі. Зібрано було 230 левів, які й відіслано по призначенню.

Б а л к а н.

В Канаді

— Академія пам'яті С. Петлюри та Ів. Франка у Ванкувері відбулася 2 червня с. р. Промовляли пп. Шефбак, Грабчак, Москалик. Декламувала пані Гірна, співав хор під орудою п. Грабчака.

На святі зібрано було 4 долара для Української Бібліотеки ім. С. Петлюри в Пауїжі, які Бібліотека вже отримала.

Самогубство Г. Голоскевича.

«Діло» з 24 червня с. р. подає суму у візтку про те, що покінчив з собою на засланні в Сибіру видатний український вчений і діяч проф. Г. К. Голоскевич. Причиною самогубства були страшні моральні муки і злидні.

У Французькому Товаристві Українознавства.

З ініціативи Cercle d'Etudes Ukrainiennes відбулася в Пауїжі 29 червня с. р. лекція молодій української поетки пані Наталії Лівницької-Холодної на тему «Лицарський дух у сучасній українській поезії».

З глибоким знанням своєї теми представила лекторка своїй аудиторії постаті сучасних українських поетів як з Великої України, так і з західно-українських земель та еміграції, зазначаючи, що майже у всіх них б'є з їх творів мужністю і лицарністю та любов'ю до батьківщини.

Захопив аудиторію тако-ж розділ про українських жінок-поеток, що являються у своїй «жіночості» відповідниками до воєнничої «мужности» сучасних молодих поетів.

Від критичних уваг лекторки, від умілого вибору прикладів і цитат віяло духом молодечим, бадьорим, духом лицарської традиції і зрозуміння лицарських засад.

Аудиторія, що складалася переважно з молоді, прийняла цю змістовну лекцію з почуттям великого задоволення.

Кн. Т. К.

Лекція про Україну в Лондоні.

24 червня с. р. відбувся в Лондоні виклад європейського кореспондента американської газети «Свобода» п. Е. Ляховича для членів Товариства Близького і Середнього Сходу на тему «Україна і Близький Схід». Виклад відбувся в помешканні леді Люсі Бруннер, де зібралися члени названого Товариства — дипломатичні представники в Лондоні східних держав та представники англійського світу.

Виклад відбувся під головуванням адв. п. Е. Лінколн. Повідомлення про цей виклад подали лондонські газети «Таймс», «Дейлі Телеграф» та інші.

(У к б у р о . Лондон)

Українка в англійській пресі.

В англійській пресі помічається дальший зріст зацікавлення українськими справами. За першу половину 1935 року появилася статей і заміток на українські теми (в дужках цифри за 1934 рік): за січень — 74 (62), лютий — 46 (32), березень — 89 (40), квітень — 48 (47), травень — 86 (64), червень — 81 (67).

(У к б у р о . Лондон).

Лист з Парагваю до Української Бібліотеки ім. С. Петлюри в Парижі.

Не маючи змоги пожертвувати якусь грошеву суму на користь Української Бібліотеки ім. С. Петлюри, я посилаю поштової значки. Може там найдеться хтось, що купить їх, а виручені гроші піддуть на користь Бібліотеки. Хотілося б допомогти чимсь більше, але-ж повірте,

що я поки в труднім становищі. Коли моє становище поправиться, я не забуду про Бібліотеку.

Живеться в далекому Парагваю не можна сказати, щоб зле, тільки відірваність од усього культурного часом болуче відзивається на нас.

Українців тут багато, але мало толку. Творимо українську громаду, але через брак вільного часу і засобів праця розвивається помалу, а тако-ж бракує відповідних для такої паці людей. Є діти шкільного віку, навіть є такі, що вже їм і пора перейшла, а про школу ніхто до нашого приїзду не подумав. Тепер школу почали будувати, але знову-ж брак підручників, яких дістати тут немає жадної можливості. Хочу просити Вас, щоб при Вашій допомозі списатись із кимсь у Галичині. Може там знайдуться такі люде, що підуть нам на-

зустріч і хоч уживані книжки зможуть нам ці ислати.

За браком коштів немає жадної можливості перенумерувати якусь часопис, а без часописів почувасмо себе зле. Просимо для нас хоч старих часописів та журналів, по мірі можливості і книжок. Будемо Вам вдячні.

А поки бажаю Вам усього найкращого. З правдивою пошаною
Мартинюк.

Адреса п. Мартинюка: Senor A. von Bargaen, fuer Martyniuk. Encarnacion. Paraguay. Amérique du Sud.

Листування Редакції.

— Відділові УЦК в Гдині. Адреса, що вас цікавить — це адреса п. Мартинюка, яку подано в цьому числі «Тризуба» в листі з Парагваю до Української Бібліотеки ім. С. Петлюри в Парижі (стор. 16).

Нові книжки й журнали.

— **Наша Культура**, науково-літературний місячник, кн. 3, червень 1935. Варшава.

— **Табор**, воєнно-науковий журнал, ч. 25, 1935 р. Варшава.

— **Вісник**, місячник літератури, мистецтва, науки й громадського життя. Липень-серпень 1935. Львів.

Від Української Шкільної Ради у Франції

Шкільна Рада подає до відома батьків-українців у Франції наступне:

На прохання Шкільної Ради Українська Громада в Шалеті погодилася на влаштування у себе при Дитячій Школі протягом двох літніх місяців — *серпня і вересня* с. р. — дитячої вакаційної колонії.

Діти, починаючи від *восьми* років, можуть перебути цей час в Шалеті, де кліматичні умови дуже добрі, в українському оточенні і перейти під керуванням голови Шкільної Ради прот. Іл. Бриндзана та безпосереднім доглядом навчителя Шалетської Школи п. Зубенка двохмісячний курс навчання Закону Божого, української мови та історії й географії України.

Шалетська Громада взяла на себе старання про охорачування дітей, які приїдуть до шалетської школи. Харчі денно будуть коштувати 6 фр. Жити діти будуть в українських і одинах безкоштовно.

Програм занять в школі такий: з ранку до обіду кожного дня, крім неділі, — навчання в школі, по обіді — прогульки до лісу, на річку чи в поле, коли-ж непогода — то забави в громадському будинку.

Батьків, що бажають своїх дітей іслати до цієї колонії, проситься писати по адресі: Mr. Verjbitzky, 4, Rue Monge, Vésines - Chalette (Loiret).

Українська Шкільна Рада.

Редакція і адміністрація: 42, rue Denfert-Rochereau, Paris-V
Tél. Danton 80-03.

Для переказів у Франції: «Le Trident», chèque postal 898.50, Paris.

Редагус — Комітет.

Адміністратор: Іл. Косенко

Le Gérant: M-me Perdrizet.